

СТРАТЕГИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТ НА ЕВРОПЕЙСКАТА МРЕЖА ЗА КАРИЕРА И МОБИЛНОСТ НА УЧЕНИТЕ EURAXESS

Доц. д-р Елисавета Гурова,
Светлана Димитрова

1. Увод

EURAXESS е паневропейска мрежа, създадена за подпомагане на политиката в областта на кариерата и мобилността на учените – приоритет 3 на Европейското научноизследователско пространство (ERA). При създаването ѝ мрежата се стреми да съдейства за преодоляване на бариерите пред мобилните учени. Понастоящем множество EURAXESS центрове за услуги (ESC), EURAXESS контактни лица (ECP) и национални координиращи звена (BHO) подпомагат научните организации и университетите в цяла Европа за подготовка на техните планове за прилагане на Стратегията за човешките ресурси в науката [1], и по-специално – за преодоляване на идентифицираните проблеми във връзка с Европейската харта за учените и Кодекса за поведение при наемане на учени [2], както и принципите за Отворено, прозрачно и основано на постижения наемане на учени [3]. Редица EURAXESS организации имат активна роля и като Центрове за кариерно развитие (CDC), подпомагащи активно професионалното израстване на учените. Много от членовете на мрежата предоставят също така специализирани услуги в подкрепа на трансфера на знания, интерсекторната мобилност на учените и сътрудничеството „индустрия – академия“.

Днес мрежата EURAXESS обхваща голям брой организации в Европа и в света, които подпомагат не само учените и иноваторите, но и техните организации¹:

- Над 600 EURAXESS центъра в 42 държави (49 BHO, 194 ESC, 370 ECP), 72 CDC с над 1250 служители.
- Екипи на EURAXESS Worldwide подпомагат научната диаспора и привличане на таланти в Европа от Азия, с отделни офиси в Китай, Индия и Япония, Латинска Америка и Карибите, Северна Америка, както и специализирани информационни сайтове в Южна Корея, Австралия и Нова Зеландия.
- Над 15 300 организации, регистрирани на портала на EURAXESS portal, ползват предлага-

ните услуги за кариера и мобилност на учените: университети (7470), международни и междуправителствени организации (200), големи компании (315), частни научни организации (342), публични научни институти (2125), научни лаборатории (1083), малки и средни предприятия (1018) и др.

- Над 25 700 учени са регистрирани на портала за заетост (EURAXESS Jobs Portal).
- Над 36 000 учени и организации в трети страни регулярно се информират от EURAXESS Worldwide.

Понастоящем ролята на EURAXESS се променя:

- Налице са нови предизвикателства пред мрежата, свързани с прилагането на Европейската рамка за научна кариера [4] и Принципите за иновативно обучение на докторанти [5].
- Европейският дневен ред в областта на Отворената наука и Отворените иновации, вкл. наскоро стартиралият Европейски отворен научен облак, изискват сериозни промени в научната среда и нови компетенции от учените и иноваторите. Както е посочено в доклад на Постоянната работна група по Човешки ресурси и мобилност (SWG HRM) [6] към Комитета за Европейското научноизследователско пространство и иновации (ERAC), изследователите се нуждаят от нови умения, свързани с публикуването с отворен достъп в областта на науката за данни и научния диалог с гражданите.
- За EURAXESS е необходимо да укрепи ролята си в подкрепа на научните организации за изграждане на среда, подкрепяща креативността и върховите научни постижения на младите учени и докторантите, осигуряваща високи академични стандарти, високо качество на научното ръководство на докторантите, както и възможности за междусекторен и международен опит и придобиване на интердисциплинарни и преносими умения.
- Не на последно място, EURAXESS има съ-

¹ according to data on <https://euraxess.ec.europa.eu> accessed on 31.03.2019

ществена роля и за кариерното развитие на жените в науката, така че да допринесе за тяхната по-добра интеграция в научните организации, както и за по-голяма прозрачност в наемането и промотирането им.

Тази статия представя стратегически подход, разработен през последните няколко месеца от екип на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) във връзка с подготовката на проект по Рамковата програма „Хоризонт 2020“ за мрежата EURAXESS, на който СУ е избран за координатор. В началото се разглеждат тенденциите в Европа, които имат отношение към кариерата и мобилността на учените. Въз основа на различни методи за анализ са определени предизвикателствата пред EURAXESS. Накрая са описани основните дейности, които трябва да реализират стратегията и специфичните цели за бъдещото развитие на мрежата и гарантиране на мисиата ѝ, заложи в проекта EURAXESS TOP V, който ще стартира през септември 2021 г.

2. Тенденции в Европейската политика за наука и иновации

2.1. Създаване на Отворен трудов пазар за учените в Европа

През последните десетилетия в Европейския съюз (ЕС) се отделя специално внимание на науката и иновациите като основни градивни блокове на икономиката, основана на знания:

- От 2000 г. досега в центъра на политиката на ЕС е създаването на ERA [7] в 6 приоритетни области: ефективни национални научни системи, оптимално сътрудничество и съвместно ползване на ключови научни инфраструктури, отворен трудов пазар за учените, равенство на половете в науката, оптимална циркуляция, достъп и трансфер на научни знания (вкл. циркуляция на знания и отворен достъп) и международно сътрудничество.
- В рамките на Стратегията Европа 2020, водещата инициатива Иновационен съюз [8] набляга на развитието на ERA и превръщането на ЕС в световен научен играч. Специално внимание се отделя на преодоляване на препятствията пред иновациите (вкл. недостиг на умения), както и на промяна на съвместната работа между секторите, така че да се улесни партньорството в иновациите на европейските организации, националните и регионалните власти и бизнеса.
- На множество форуми на високо равнище се изтъква ролята на университетите в икономиката на знания и се обръща внимание на необ-

ходимостта от синхронизиране на политиките в областта на науката и иновациите с тези за висшето образование, както и осигуряване на синергия между финансовите инструменти, организациите и хората, участващи в ERA и Европейското пространство за висше образование (EHEA). Необходими са допълнителни мерки за преодоляване на недостига на иновационни умения, за привличане на младите хора към науката, технологиите, инженерните дисциплини и математиката, както и за ползване на научните резултати в обучението и осигуряване на високо качество при подготовката на студенти и докторанти. Разглежда се също и мобилността на студентите и академичния състав, за да се преодолеят „административните и бюрократични препятствия, които пречат на университети и други образователни институции да работят безпроблемно през граница“ [9].

Учените заемат централно място в политическите действия поради ролята им в триъгълника на знания – като създатели на знания и подпомагащи трансфера им в индустрията и образованието. Затова с приоритет се разглежда укрепването на знанията и уменията им, както и на бъдещите изследователи. Особено внимание се обръща на дигиталните, предприемаческите и преносимите умения на новите научни генерации, уменията за реализиране на Отворена наука, както и възможностите им за диалог с гражданите и индустрията, така че по-добре да насочат научните изследвания към решаване на проблеми на икономиката и обществото. Привличането на таланти от други държави в Европа е от особено значение и те се считат за „ключов катализатор на науката и развитието в ERA“. Постигането на равенство на половете в науката и особено баланс в участието на жените в ръководните органи е един от приоритетите на ERA [10].

За подпомагане на кариерата и мобилността на учените през годините са предприети много инициативи в ЕС, свързани с отстраняване на бариерите пред мобилността на учените [11], подпомагане на многостранен кариерен път на учените [12], създаване на Европейско партньорство за учените [13, 14] и др. Както беше споменато по-горе, Отвореният трудов пазар за учените в Европа е приоритет на ERA и прогресът му ежегодно се наблюдава от Постоянната работна група по Човешки ресурси и мобилност към ERAC.

2.2. Отворена наука и отворени иновации

Понастоящем в центъра на политиката на ЕС

за наука и иновации е визията за Европа, свързана с Отворена наука, Отворени иновации и Отворена към света [6]. Широкото ползване на разнообразни дигитални технологии и глобализацията са двигатели на новите модели на наука и иновации, които цялостно променят иновационната екосистема. В ЕС се изтъква, че е необходимо не само да се ускори трансферът на знания с цел ползването им за иновации, но и максимално да се ползват възможностите на BIG Data и европейските научни инфраструктури, така че да допринесат за икономиката и обществото и да ускорят растежа и конкурентоспособността на ЕС [15]. Два са основните стълбове на Отворена наука: първо, развитие на адекватна научна инфраструктура, която да я подкрепя, и европейска рамка за обработка на данни; второ, промотиране на отворения достъп до научни данни и тяхното управление, така че да са лесно откриваеми, достъпни, интероперабилни и повторно използваеми (Findable, Accessible, Interoperable and Re-usable – FAIR). През 2018 г. успешно стартира Европейският отворен научен облак, който подкрепя концепциите за FAIR данни и отворен достъп и предоставя възможности на учените да се възползват от възможностите на науката, основана на данни.

Във връзка с реализирането на политиката за Отворена наука и Отворени иновации са определени потребностите от промени в системите за наука и иновации. В доклад на Постоянната работна група за Отворена наука и иновации към ERAC [16] са анализирани бариерите в областта и идентифицирани различни действия, свързани с реформа на системите за оценяване в науката, въвеждане на отворените данни като стандарт в работата на общественофинансираните научни организации, въвеждане на: нови критерии за оценка на научните постижения; принципите за FAIR данни; отворен достъп и стимулиране на нови модели за публикуване с цел трансфер на знания. Изискванията за действия от страните членки на ЕС са залегнали в Препоръка на Европейската комисия [17]. Особено внимание е отделено в документа на уменията и компетенциите на учените, както и необходимостта от обучение, свързано с отворения достъп, мениджмънта на научните данни, вкл. запазването и обработката им. Много важно е да се въведат инициативи, така че да се стимулират учени, които споделят данните си, а обществено финансираните организации

да въведат механизъм за оценка и мотивиране на споделянето на научна информация, както и нови индикатори за отвореност и широко социално въздействие на научните резултати.

3. Предизвикателства пред EURAXESS

3.1. Методология

От авторите беше предприет стратегически подход за преодоляване на предизвикателствата пред EURAXESS, както и цялостно подобряване на работата на мрежата.

- Първоначално беше направен преглед на политическите приоритети в областта на кариерата и мобилността на учените, на редица вътрешни документи на мрежата, както и на планираната дейност в проекта EURAXESS TOP IV². Особено внимание беше отделено на резултатите от проекта EURAXESS TOP III³ и по-специално на разработения документ за бъдещето на EURAXESS [18].
- На тази основа беше подготвена концепция, определяща основните стратегически цели за развитие на EURAXESS, която беше представена за обсъждане от работна група, създадена с цел да консултира СУ при подготовката на проекта EURAXESS TOP V и включваща 7 представители на ВНО.
- По време на среща (юни 2018 г.) на представители на националните координатори авторите организираха структурирани дискусии за определяне на основните задачи пред мрежата по всяка от определените в концепцията стратегически цели.
- В резултат на срещата беше подготвен списък от задачи и дейности към всяка от стратегическите цели. Списъкът беше финализиран след обсъждането му в работната група по време на скайп конференция през август 2018 г.
- С цел по-добро адресиране на нуждите на цялата мрежа, а не само на националните координатори, през септември 2018 г. екипът на СУ иницира широка консултация с всички участници в EURAXESS. За целта беше подготвена онлайн анкета, която беше изпратена до всички членове на мрежата с молба да оценят от 1 до 5 важността на различни дейности и задачи.
- Резултатите от проучването и определените приоритетни за мрежата дейности бяха представени по време на среща на всички национални координатори през октомври 2018 г.

² стартирал на 1 септември 2018 г.

³ приключил на 31 август 2018 г.

Последвалите дискусии допринесоха за окончателното оформяне на дейностите по всяка от стратегическите цели, определени в първоначалната концепция.

3.2. Резултати от допитване до участниците в EURAXESS

В проучването бяха поставени следните въпроси: „Как EURAXESS подпомага работата ви и как може да ви бъде по-полезна? Как EURAXESS може да бъде по-полезна за учените? Какво считате, че трябва да се постигне през следващите 5 – 10 години в EURAXESS и какво да се промени?“. Участниците в мрежата бяха поканени да оценят важността на идентифицираните дейности и теми от интерес, като ползват 5-степенна скала. В проучването се включиха 151 членове на мрежата, което представлява около 10%. Най-висока оценка (4,5 и 4,6) са получили следните дейности:

- укрепване на знанията и компетенциите на EURAXESS чрез обмен на кадри, менторство, побратимяване (twining) и др.;
- разширяване на компетенциите на персонала чрез широкомащабно обучение (семинари, уебинари) като се диференцират нуждите на нови, опитни и водещи служители;
- разширяване на знанията и уменията на персонала на EURAXESS за предлагане на широка гама от услуги (широко национално обучение);
- подобряване на сътрудничеството на национално ниво между членовете на EURAXESS;
- укрепване на регионалното сътрудничество и обмена на знания между членовете на EURAXESS;
- по-добро позициониране на EURAXESS в програмите за наука и иновации на ЕС и сътрудничество с националните контактни лица в Хоризонт Европа, асоциацията Мария Склодовска-Кюри, ERASMUS+ и др.

Интересно е да се отбележи, че на регионално ниво в Скандинавските страни е проведена фокус група, която е обсъдила поставените въпроси и е определила като най-важни следните:

- разширяване на компетенциите на персонала чрез широкомащабно обучение (семинари, уебинари), като се диференцират нуждите на нови, опитни и водещи служители;
- укрепване на знанията и компетенциите на EURAXESS чрез обмен на кадри, менторство, побратимяване (twining) и др.;
- сценарии за предлагане на услуги за кариерно развитие и привличане на таланти на национално и институционално ниво;

- изграждане на споделена среда за знания на национално ниво, която е гъвкава и отговаря на потребностите на ползвателите, като осигурява познавателните услуги да са бързи, надеждни, лесни за ползване, интуитивни и с лесно разбираема терминология;
- подобряване на сътрудничеството на национално ниво между членовете на EURAXESS.

Използваният подход за широко допитване до мрежата очевидно показва голямата потребност от нови знания и умения на повечето членове на EURAXESS, като се използват различни средства за придобиването им. С висок приоритет са и дейностите за укрепване на сътрудничеството на национално и регионално ниво. Поради наличието на добра интеграция на членовете на EURAXESS в Скандинавските страни, там не се разглежда с приоритет регионалното сближаване, но затова пък се акцентира на споделеното дигитално пространство, което да подпомага споделянето на знания, лесно намиране на информация и интуитивни услуги.

3.3. Идентифицирани слабости на EURAXESS

Направеният критичен анализ показва, че основната група проблеми на EURAXESS е свързана с предлаганите от мрежата услуги:

- Повечето ESC и ECP предпочитат да предлагат традиционни услуги, свързани с мобилността на учените. Основен проблем за разширяване на портфолиото от услуги е липсата на финансови ресурси и национална подкрепа. В проекта EURAXESS TOP III са разработени нови услуги, които са допринесли за стартиране на центрове за развитие на кариерата на учените в редица европейски държави. По този начин EURAXESS е отбелязала напредък към реализиране на мисията си за приоритет 3 на ERA – за подпомагане на Отворения трудов пазар за учените в Европа и реализиране на „петата свобода“ – свободна циркулация на знания в ЕС.
- В мрежата са възникнали различни модели на сътрудничество – на национално и регионално ниво, в рамките на практически общности или тематични експертни мрежи. Някои ESC и ECP показват високи компетенции в разширена гама от услуги – подпомагащи кариерата на учените, сътрудничеството с индустрията, технологичния трансфер и защитата на интелектуалната собственост. Тези „полюси на знания“ са използвани нееднократно от мрежата, но е необходимо по-добре структурирано сътрудничество, за да се използват пълноценно

наличната специализация и водещи компетенции. Основната слабост е на национално ниво – не само в недостатъчното сътрудничество и интеграция на локалните центрове на EURAXESS, но и в техния общ капацитет за обслужване на учените.

- Налице е голямо разнообразие в начина на структуриране и работа на националните мрежи, както и на услугите, предлагани от ESC и ECP, което се отразява на качеството на услугите. Липсват общоприети стандарти за основните услуги на EURAXESS и е трудно да се съпоставят събираните статистически данни от всички центрове, както и да се оцени цялостната работа на мрежата. Услугите се различават по използваните работни процедури и по начина на предлагане – от самите служители или чрез насочване към други специализирани звена, онлайн или офлайн. Върху качеството на услугите влияе и голямото текучество в персонала на EURAXESS, както и недостатъчните му знания и умения.
- Друг важен въпрос е насочен към целевата аудитория на EURAXESS. Някои центрове предлагат услуги само на индивидуални учени, докато други – и на заинтересованите организации. В рамките на EURAXESS TOP III е установено, че голям брой ESC и ECP не събират отзиви от клиентите си и не разбират добре техните потребности, което от своя страна е пречка за задоволяване на очакванията им. Наред с това в EURAXESS не се прави разлика между различните категории учени – мъже/жени, според стадия в кариерата им и др. Затова е много важно да се проучат дейностите и потребностите на различните категории учени, така че да им се предлагат услуги, по-добре насочени към техните реални нужди.

Друга група от проблеми е свързана с видимостта и идентичността на EURAXESS:

- Повечето центрове на EURAXESS се идентифицират с тяхната организация, когато обслужват учените. Освен това EURAXESS се възприема на национално ниво като Европейска мрежа и EURAXESS центровете не се припознават като членове на националната мрежа. Очевидно не се работи достатъчно за имиджа на EURAXESS на национално ниво, както и липсват национални комуникационни стратегии.
- Положени са много усилия за осигуряване на видимостта на EURAXESS в дигиталното пространство. За съжаление, националните

портали съществено се различават и са необходими допълнителни усилия за техния дизайн, както и за повишаване на качеството на предлаганите дигитални услуги и съдържание.

От изложеното по-горе може да се заключи, че бъдещото развитие на EURAXESS трябва да се основава не само на преодоляване на идентифицираните слабости, но и да се наблегне на осъществяване на ролята на EURAXESS за реализиране на приоритет 3 на ERA и подпомагане функционирането на Отворения трудов пазар за учените в Европа. Съществени бъдещи предизвикателства, на които мрежата трябва да отговори, произтичат от политиката за Отворена наука, както и за синергия между ERA и EHEA. EURAXESS трябва добре да се подготви за ролята си в подкрепа на обявените като приоритети в Хоризонт Европа – Отворена наука, Отворени иновации, за реализиране на принципа за отговорна наука и иновации, както и да съдейства за привличане на таланти в Европа и разгръщане на потенциала на иновациите и предприемачеството. Важни въпроси, които мрежата трябва да адресира, са:

- диверсифициране на услугите за мобилни и уседнали (немобилни) учени, съобразяване с етапа от кариерата им (учени от категории R1 до R4), с пола, националността, типа на изпълняваните от учените дейности (наука, иновации, предприемачество) и др.;
- подкрепа на екосистемата за наука и иновации – как да се премине от създаване на знания към иновации, как да се съблюдава принципа за отговорна наука и иновации, как да се реализира визията за Отворена наука и Отворени иновации, как да се подпомага трансфера на знания и тяхната валоризация;
- стратегическа ориентация на EURAXESS – развитие на широка гама от услуги за различните заинтересовани лица, използване на наличната специализация, осигуряване на високо качество и стандарти за услугите, както и видимост и идентичност;
- EURAXESS в дигиталното пространство – дигитални услуги за новите генерации учени и млади предприемачи.

4. Стратегически подход за бъдещето на EURAXESS

Методологията на проекта EURAXESS TOP V [19] е основана на подхода за карти с балансирани показатели (Balanced Scorecard – BSC) на Каплан и Нортън [20], където се разглеждат четири направления за формулиране на стратегия: финансово, заинтересовани лица (клиенти), вътрешни

процеси и познания и развитие. Като основна цел на проекта EURAXESS TOP V е формулирано „гарантиране на устойчивост на EURAXESS, укрепване на мрежата, така че да реализира мисията си в приоритет 3 на ERA, и осигуряване на широко признание за качеството на услугите ѝ“. За реализирането ѝ са определени следните специфични цели (СЦ):

- СЦ1: Укрепване на институционалните способности на национално ниво.
- СЦ2: Повишаване на качеството на услугите и удовлетвореността на потребителите.
- СЦ3: Разширяване на способностите за нови услуги съобразно нуждите на приоритет 3 на ERA.
- СЦ4: Насърчаване на широка интеграция и сътрудничество между членовете на EURAXESS.
- СЦ5: Разширяване ролята на EURAXESS за изграждане на нови генерации учени и иноватори.
- СЦ6: Повишаване видимостта на EURAXESS и ползването на услугите ѝ.
- СЦ7: Улесняване на потребителите с дигитални услуги.

Всяка специфична цел е свързана с работен пакет (РП) и се реализира чрез определени задачи и дейности, измервани с предварително дефинирани индикатори за успех:

- **РП3 – Силни центрове на EURAXESS:** Дейностите на РП3 са насочени към осъществяване на СЦ1. В началото ще се наблегне на увеличаване на капацитета на членовете на EURAXESS на индивидуално и организационно ниво. Това ще се осъществи чрез стратегическо моделиране и обучение на персонала. Предвижда се да се вземат мерки центровете на EURAXESS да се позиционират по-добре в собствената си институция и да могат да я подпомагат за изграждане на атрактивна среда за учените. Както е показано на Фигура 1, РП3 е основен градивен блок за бъдещето на EURAXESS, без който не може да се повиши качеството на традиционните услуги (РП4), да се разшири гамата от услуги (РП5), както и да се привличат таланти (РП7).
- **РП4 – Високо качество на услугите на EURAXESS:** СЦ2 е в центъра на дейностите в РП4. Ключът към задоволяване на клиентите е да се разберат потребностите им и след това да се създадат услуги, насочени към техните нужди и с гарантирано качество. Предвидено е да се използва постигнатото от мрежата и наличните добри практики като основа за

създаване на механизъм за обратна връзка и стандарти за качество. Първата стъпка е да се проведат дискусии с разнообразни потенциални клиенти на 6 регионални кръгли маси, което ще е в основата на разработването на нови услуги в РП5 и по-добро сътрудничество с всички заинтересовани лица в РП7. Високото качество на услугите от своя страна ще допринесе за по-широко признание и видимост на EURAXESS (РП8).

- **РП5 – Разширени услуги за кариерно развитие:** РП5 е в центъра на моделираното бъдеще на EURAXESS с оглед на подготовката на мрежата да изпълни стратегическата си мисия в ERA. За реализиране на СЦ3 в РП5 ще бъдат разработени не само специфични услуги съобразно етапа в кариерата и пола на учените, но мрежата ще се подготви да посрещне предизвикателствата, свързани с Отворена наука и Отворени иновации. Разработените услуги в РП5 ще подпомагат дейностите на РП7, насочени към новите генерации от учени, иноватори и млади предприемачи. РП5 ще се възползва от услугите и средствата, предлагани в РП6 и РП9.

- **РП6 – Интеграция на мрежата и сътрудничество:** EURAXESS се характеризира с голямо разнообразие в дейността и различни модели на сътрудничество. За осъществяване на СЦ4, дейностите в РП6 са насочени към трансфер на знания и по-добро използване на вече създадените в мрежата инструменти. Това е особено важно за укрепване на отделните центрове на EURAXESS (РП3), подобряване качеството на услугите (РП4) и широко предлагане на нови услуги (РП5). Планираното сътрудничество с EURAXESS Worldwide ще ангажира, от една страна, всички центрове в Европа да подкрепят международните звена, а от друга – ще допринесе за привличане на таланти в Европа (РП7). Дигиталната среда на РП9 ще подкрепя практическите общности и тематичните мрежи на РП6.

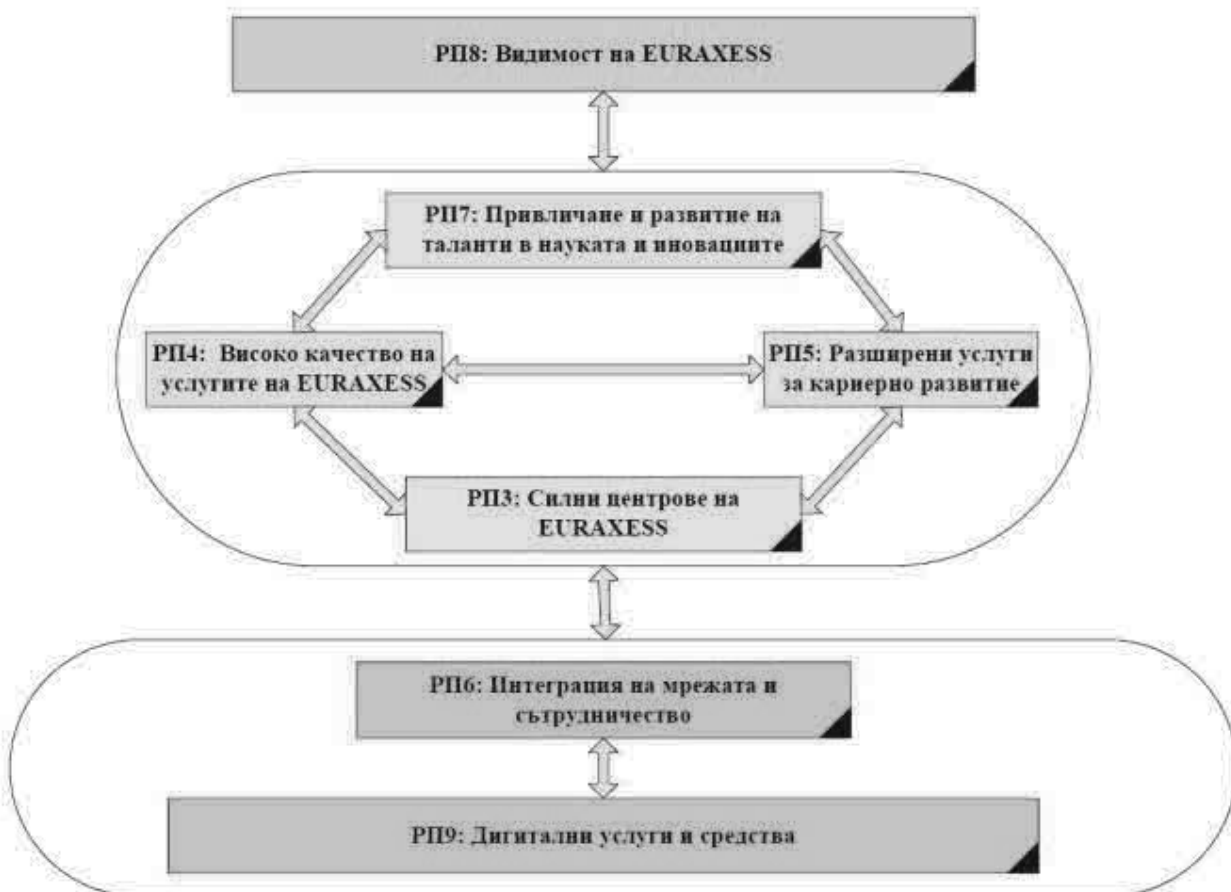
- **РП7 – Привличане и развитие на таланти в науката и иновациите:** Фокусът на РП7 е към външните връзки на EURAXESS за осъществяване на СЦ5. В настоящата „война за таланти“ EURAXESS може да намери нова роля за насърчаване на интереса към науката и иновациите, привличане на таланти и диверсифициране на кариерата на младите хора. От значение е укрепването на сътрудничеството на EURAXESS с различни заинтересовани

лица, напр. малки и средни предприятия, които да получат целенасочена подкрепа в развитието си. Така EURAXESS ще може успешно да повиши видимостта си (РП8) и по-добре да се позиционира в националната екосистема. Задачите в РП7 ще бъдат подкрепяни от дейностите в РП6 и РП9.

- **РП8 – Видимост на EURAXESS:** Независимо от комуникационните дейности през последните години, все още EURAXESS не е особено разпознаваема на национално ниво. Затова РП8 се стреми да разшири видимостта и признанието на EURAXESS сред политиците и участниците в системата за наука и иновации (СЦ6). Предвидени са дейности за по-добро адресиране на посланията в националните комуникационни планове и предприемане на различни популяризационни мерки. РП8 ще подкрепи дейностите за сътрудничество в РП7. На практика всички проектни дейности – за укрепване на центровете на EURAXESS (РП3), повишаване качеството на услугите (РП4), разширяване на гамата от услуги (РП5) или предлагане на нови дигитални средства

(РП9) ще захранват с информация и ще подкрепят целите на РП8.

- **РП9 – Дигитални услуги и средства:** От години в EURAXESS се обръща сериозно внимание на присъствието на мрежата в дигиталното пространство. Целта на РП9 е да подобри преживяванията на потребителите на дигиталните услуги и съдържание, както и да ги разнообрази (СЦ7). РП9 ще подкрепи администраторите на националните портали да интегрират новите дигитални услуги и да постигнат по-добър дигитален маркетинг (РП8). Предвидено е да се подобри качеството на предлаганите дигитални услуги, както за членовете на EURAXESS, така и за външните заинтересовани лица – учени и организации. Ще се разработят нови дигитални услуги за подпомагане на качеството на услугите (РП4) и дейностите на EURAXESS в областта на Отворена наука и Отворени иновации (РП5), както и сътрудничеството с индустрията (РП7). Така РП9 се превръща в градивен блок за дигиталния EURAXESS и подкрепа на всички работни пакети на проекта EURAXESS TOP V.

Фигура 1. Връзка между работните пакети на проекта EURAXESS TOP V

5. Заключение

Предложеният стратегически подход ще допринесе за преодоляване на идентифицираните слабости и разширяване на услугите на EURAXESS, което е в основата на осъществяване на мисията му в приоритет 3 на ERA. Включването на всички 42 национални мрежи на EURAXESS в предложените дейности и задачи ще гарантира въздействие в широк географски диапазон – не само в ЕС, но и в страните, асоциирани към Хоризонт 2020.

Очаква се да се създадат нови възможности за кариерата на учените, както в публични, така и в частни научни и иновативни организации, така че да се ускори циркулирането на знания в Европа и по-добре да се използват научните инфраструктури, вкл. Европейският отворен научен облак. Много важни са мерките за подкрепа на младите предприемачи и малките и средни предприятия, така че да се повиши иновационният потенциал в ЕС, което да подпомогне растежа и конкурентоспособността на европейската икономика.

Дейностите за привличане на таланти в науката и подкрепата на кариерата на жените учени ще способстват за преодоляване на редица слабости на научната екосистема. Поставеният акцент върху дигиталните услуги, и особено на ползването на портала на EURAXESS (Jobs Portal), ще способства за по-лесно свързване на търсещите и предлагащите работа в областта на науката и иновациите.

Много важна е ролята на EURAXESS в подкрепа на по-атрактивна институционална среда за наука, вкл. за осъществяване на промените, свързани с Отворена наука и Отворени иновации. Стратегическата насока към широка гама от услуги, подкрепящи кариерата на учените и иноваторите, ще допринесе за преодоляване на липсата на знания и умения на учените, необходими в променящата се екосистема.

Не на последно място по значение, развитието на дигиталните услуги и съдържание, вкл. предлагане на единна дигитална платформа за учените и техните организации, е в унисон с тенденциите за изграждане на Единен дигитален пазар в Европа.

Благодарности: Авторите изразяват признателността си към членовете на международната работна група за подготовка на проекта EURAXESS TOP V за всички полезни съвети, дискусии и съдействие, както и на екипа на СУ – ЦТИО за цялостната подкрепа.

Литература

- [1] Human Resources Strategy for researchers, <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/hrs4r>.
- [2] European Commission (2005), European Charter for researchers and Code of Conduct for the recruitment of researchers, EUR21620.
- [3] Working Group of the Steering Group of Human Resources Management under the ERA, Open, Transparent and Merit-based Recruitment of Researchers, 2015.
- [4] European Commission, Towards a European Framework for Research Careers, 2011.
- [5] European Commission, Principles for Innovative Doctoral Training, 2011.
- [6] Working Group on Education and Skills under Open Science, Providing researchers with the skills and competencies they need to practise Open Science, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2017.
- [7] European Commission, COM(2000) 6 final, Towards a European research area, Brussels, 18.1.2000.
- [8] European Commission, COM(2010) 546 final, Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union, Brussels, 6.10.2010.
- [9] Gourova, E., Discussion paper, ERA NAP workshop, 14 March 2018.
- [10] European Council, Council conclusions of 1 December 2015 on Advancing gender equality in the European Research Area.
- [11] European Commission, COM(2001) 331 final, A Mobility Strategy for the European Research Area.
- [12] European Commission, COM(2003) 436, Researchers in the European Research Area: one profession, multiple careers.
- [13] European Commission, COM(2008)317, Better Careers and More Mobility: A European Partnership for Researchers.
- [14] European Commission, COM(2012) 392, A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth.
- [15] European Commission, COM(2015) 192 final of 6 May 2015, A Digital Single Market Strategy for Europe.
- [16] ERAC 1202/18, ERAC SWG OSI's Assessment of the Amsterdam Call for Actions.
- [17] European Commission, Recommendation 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information.
- [18] EURAXESS TOP III, Deliverable 8.1, Concept paper on the future of EURAXESS services and advanced service concepts, 2018.
- [19] Проект 872416 към H2020-SwafS-2019-1, Strengthening EURAXESS Mission in the ERA (EURAXESS TOP V).
- [20] Kaplan., R. D. Norton, Strategy Maps, Classics and style, Sofia, Bulgaria, 2006.